

Miljødirektører: Der skal rettes op på ammoniakskandalen

Debat29. maj 2019 kl. 3:00 | 0 kommentarer [Print](#)

Der er brug for at sætte ind overfor landbruget, som står for 94% af landets ammoniakforurening, skriver Claus Ekman og Jørn Jespersen. (Foto: Morten Stricker/Ritzau Scanpix)

DEBAT: Der er brug for at sætte ind overfor ammoniakforureningen efter folketingsvalget. Landsbrugspakken har gjort det svært at nå vores forpligtigelse på 24 procent reduktion i 2020, men med en hurtigt indsats kan vi nå det i 2022, skriver Claus Ekman og Jørn Jespersen.

Af Claus Ekman og Jørn Jespersen

Hhv. direktør, Det Økologiske Råd, og direktør, Dansk Miljøteknologi

Der er mange gode grunde til at nedbringe ammoniakforureningen, og den nye regering bør straks efter valget iværksætte de nødvendige initiativer, så

Danmark kan leve op til sine internationale forpligtelser. Vi har i det såkaldte NEC-direktiv lovet at reducere ammoniakemissionerne med 24 procent i 2020 i forhold til 2005.

Det vil gavne folkesundheden, da ammoniak udgør cirka 20 procent af partikelforureningen i de store byer. Ammoniak reagerer med svovlforurening, som især kommer fra skibe, og danner sundhedsskadelige partikler. Disse partikler er den tredje største kilde til partikelforurening - efter brændefyring og biler. De Økonomiske Råd (vismændene) opsummerede i 2017, hvad forskerne har beregnet: at landbrugets ammoniakforurening hvert år koster Danmark 2,7 milliarder kroner grundet sygdom og for tidlige dødsfald i Danmark.

Mindre ammoniakforurening vil gavne naturen, da ammoniak fører til et kvælstofrigt miljø til skade for de planter, som trives med et lavt kvælstofniveau. Man kan groft sagt sige, at ammoniak fremmer græs og brændenælder og slår orkideerne ihjel.

CITAT

Vi kender altså virkemidlerne til at nå reduktionsmålet på 24 procent, og vi var på vej til at opfylde det, men siden vedtagelsen af Landbrugspakken er det gået den gale vej. Regeringen har fokuseret på at kritisere målet – i stedet for at satse på at opfylde det.

Claus Ekman og Jørn Jespersen Hhv. direktør, Det Økologiske Råd, og direktør, Dansk Miljøteknologi

Sæt ind overfor landbruget

Samtidig med reduktion af ammoniakemissioner reduceres også udledningen af den stærke klimagas metan. Vismændene siger i deres rapport om Miljø og Økonomi fra 2018, at størstedelen af landbrugets klimainsats kan klares ved at opfylde vore forpligtelser på ammoniakområdet og ved at leve op til EU's vandrammedirektiv.

94 procent af ammoniak-forureningen kommer fra landbruget, og det er derfor i forhold til landbruget, der bør sættes ind. Gylleforsuring er en relativt enkel

teknologi, der kan anvendes i stald, lager eller udbringning på marken. Tilsætning af syre til den flydende gødning binder kvælstoffet og mindsker dermed ammoniakudledningen. Der er et stort potentiale for mere gylleforsuring, og hermed kan man slå to fluer med ét smæk og sænke både ammoniak- og metan-udledningen.

Vi skal opdatere BAT-kravene (Bedst tilgængelig teknologi) ved nybygning eller ombygning af stalde, og vi skal stille krav om øget brug af forsuring ved udbringning på de arealer, som ikke i dag er omfattet. Herved vil målet om en reduktion på 24 procent kunne nås ret hurtigt.

Der er altså ikke belæg for at sige, at Danmark ikke kan leve op til NEC-direktivet. Og der er ingen grund til at vente med at få landbruget med i den nødvendige klimainsats, hvor den ikke-kvotebelagte sektor (inklusive landbruget) skal reducere den samlede drivhusudledning med 39 procent inden 2030.

Landbrugspakken var et skridt i den gale retning

Der er oven i købet sund samfundsøkonomi i sådanne tiltag. De positive effekter på sundhed, natur og klima overstiger langt de erhvervsøkonomiske omkostninger. Men man bør genindføre de miljøteknologiske støtteordninger, som fandtes under den tidligere regering, og som VLAK-regeringen også har foreslået at etablere i sit klima- og luftudspil fra oktober 2018 – som man valgte at udskyde til efter valget.

Der vil endvidere være fornuft i at skabe incitamenter for landbruget ved at etablere en ordning, hvor erhvervet i nogen grad betales for den reduktion af drivhusgasemissionerne, som gylleforsuring medfører.

Før vedtagelsen af Landbrugspakken havde landbruget en motivation til at sænke ammoniakudslippet, fordi der var et krav om at holde kvælstoftildeling på markerne under 80 procent af det såkaldt økonomisk optimale niveau. Når mindre kvælstof fordamper som ammoniak, bliver der mere kvælstof tilbage i gødningen, som spredes på markerne. Og dette kvælstof talte ikke med i beregningen – det ville jo være forsvundet op i luften, hvis ikke landmanden havde investeret i miljøteknologi.

Dette incitament bør igen etableres på den ene eller anden måde. Det er meningsløst, at kvælstof i gyllen fordamper til luften, og der i stedet indkøbes kunstgødning, som fører til yderligere udledning af kvælstof.

Vi kender altså virkemidlerne til at nå reduktionsmålet på 24 procent, og vi var på vej til at opfylde det, men siden vedtagelsen af Landbrugspakken er det gået den gale vej. Regeringen har fokuseret på at kritisere målet – i stedet for at satse på at opfylde det.

Vi kan nå det i 2022

Danmark meldte under Thorning-regeringen i 2012, at vi kunne reducere ammoniak med 24 procent i 2020, og det blev Danmarks EU-forpligtelse. De andre EU-lande skal kun reducere med i gennemsnit 6 procent i 2020, men skal så præstere de store reduktioner frem mod 2030. Dette var efter vores mening velbegrundet, da Danmark har det mest intensive husdyrbrug og, sammen med Tyskland, den højeste ammoniakforurening.

Samtidig gav det os mulighed for hurtigere at reducere skaderne på natur og sundhed i Danmark. Desuden har vi har den teknologiske kapacitet til at gå i spidsen. Det giver danske miljøteknologi-virksomheder mulighed for en førerposition, hvor de senere kan sælge teknologi i de andre EU-lande.

[Næste artikel](#)

Men denne debat er nu forældet. Danmark har forpligtelsen og kan ikke slippe af med den. Og det giver som nævnt rigtig god mening at forsøge at leve op til den. Vi har nok forpasset chancen for at nå det i 2020, men så kan vi måske nå det i 2022. Så kan vi formentlig stadig undgå en EU-retssag – og vi kan være med til at presse på for at andre lande overholder deres krav.

Manglende motivation og indskrænkede støttemuligheder

En rapport fra Københavns Universitet (IFRO-instituttet) fra 2015 viste, hvordan man kunne nå målet i 2020. Men regeringens forsøg på at behage landbruget og lade som om, at det kan lade sig gøre at slette Danmarks forpligtelse, har ført til fire spildte år. Vi var i gang med at nå målet og var nået op på 16-18 procent af husdyrbrugene, som forsurede gylle, hvoraf 4 procent forsurede i stalden.

I dag ser begge tal ud til at være cirka halveret, dels fordi Landbrugspakken som nævnt har fjernet en stor del af motivationen, dels fordi støttemulighederne er stærkt indskrænket.

Efter en valgkamp med stort fokus på miljø og klima ser der ud til at blive stort flertal for, at vi skal være et grønt foregangsland. Det kræver, at vi retter op på denne ammoniakskandale. Vores opfordring er klar: sæt de nødvendige midler af til etablering og indførelse af miljøteknologi og sørg for, at Danmark når sine forpligtelser på ammoniakområdet uden yderligere forsinkelser.